

Inspirationsmateriale

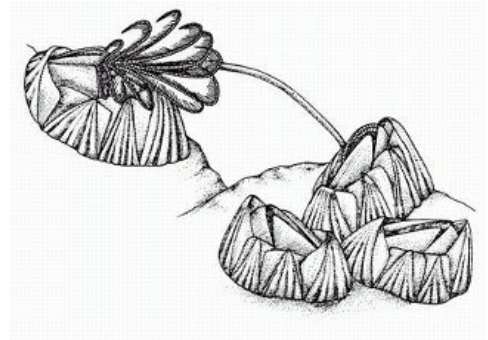
Tidevandsbæltet, fjærens dyr

Fag

Natur/teknik

Klassetrin

4.-6. klasse



Beskrivelse

En aktivitet, hvor eleverne studerer dyr på stenmoler i tidevandsbæltet (fjæren)

Formål

- At finde og arbejde med levende organismer i naturen
- At studere livet i udvalgte dyresamfund
- At iagttage og beskrive levesteder og adfærd

Trinmål

Efter 4. klasse: A5, A6, B5, D1, D2, D5, D8, D9

Efter 6. klasse: A5, A6, A7, B5, D1, D2, D4, D5, D6, D7, D8, D9

Trinmåloversigten findes [her](#)

Forberedelse

Find en lokalitet med moler eller hølfer, f.eks. et havneområde. Tjek vejrudsigten dagen før.

Hvad skal du bruge?

- Spande, fotobakker og feltakvarier (eller store syltetøjsglas)
- Evt. skrabenet til indsamling
- Vandkikkert
- Papir og blyant
- Opslagsbøger eller bestemmelsesduge

Sådan gør du

På stranden:

Del eleverne op i mindre grupper.

Studér først dyresamfundet i en vandkikkert. Læg mærke til dyrenes måde at bevæge sig på, fange føde på osv.

Eleverne kan tegne en skitse af fordelingen af dyr og planter i fjæren. Hvor findes de enkelte arter i forhold til vandet?

Hver elevgruppe vælger et dyr, som kommes i et lille akvarium (hvis solen skinner, skal akvarierne stå i skygge). Lav evt. et ID-kort (faktakort) om dyret. Dyret beskrives, tegnes og studeres.

Hvilken slags dyr er det? Hvor lever det? Hvordan bevæger det sig? Hvad lever det af? Bliver det spist og af hvem? Hvordan beskytter det sig mod fjender og de kraftige bølger? Hvordan sidder det fast? Kan vi spise det? Hvordan beskytter dyret sig mod udtørring?

Baggrund

Fjæren er det bælte, der er dækket af vand ved højvande og er tørlagt ved lavvande. Her kan man se, hvordan dyr og planter fordeler sig i forhold til vandlinjen og tilpasser sig et forholdsvist barskt levested.

Over højvandslinjen, på solsiden, kan man finde et slimet lag af blågrønalgen *Calotrix*. På skyggesiden finder man bl.a. sort strandvortelav.

Lige omkring højvandslinjen sidder der ofte en masse strandsnegle af *Littorina*-slægten. Strandsnegle kan tåle at sidde oven vande i flere dage. Så kryber de tæt ind til stenen og trækker sig helt tilbage i skallen.

Strandsnegle lever af alger, som de rasper af underlaget med deres raspetunge.

Længere nede (lige under højvandslinjen) finder man et bælte af rurer. Rurer er højt specialiserede krebsdyr, som lever af at filtrere plankton fra vandet. De lever i et hus af skaller, fastgroet til underlaget. De kan lukke sig helt inde i huset og klare sig i flere uger oven vande uden af tørre ud.

Nederst sidder blåmuslingerne. De kan kun klare udtørring i nogle få timer. Blåmuslingerne lever også af plankton, der filtreres fra havvandet. Muslingernes fine byssustråde fæster dem til underlaget.

Forslag til inddragelse af eksterne samarbejdspartnere

En strand- eller havnetur kan naturligt suppleres med et undervisningsoplæg på Naturhistorisk Museum om havets dyr.

Kattegatcentret og Naturcenter Randers Fjord har ligeledes undervisningstilbud om dyr fra havet.

Litteratur

Vi undersøger fjorden og andre lavvandede kystområder - Vibeke Brock -Kaskelot 1980

Ud i naturen - aktiviteter i den nære omverden - Dorrit Hansen m.fl. - Gyldendal
Uddannelse
Kasket PS nr. 62/63, feb. 1988
Smådyr på lavt vand ved kyst og i vade - Kurt Servé - OP, 1996
Hvad finder jeg på stranden - Politiken Natur

Links

Tjärnö marinbiologiska laboratorium: <http://www.vattenkikaren.gu.se/> (tildelt "Läromedel Itiden")

Fakta om fisk og skaldyr - OCEAN98: <http://www.ocean98.dk/>

Udsnit af det dyreliv, man finder i Lillebælt – Kolding Dykkercenter: <http://www.kolding-dc.dk/Fauna.htm>